

ויחי (152)

אבינו חולה, והוא סובל יסורים, אך דוקא מהיסורים הוא מתחזק, ויושב על ראש המיטה. כך היא דרכם של זרע יעקב, בכל דור ודור, שמתעלים ומתחזקים מן היסורים. הגויים לעומת זאת, בועטים ביסורים ונופלים בעטים, כפי שמצאנו אצל המן, שכתוב: והמן נופל על המיטה, היסורים גרמו לו נפילה. ידוע המעשה שאירע עם הגאון מוילנא: פעם אמר הגאון לפני התלמידים, שכל מה שכתוב בברייתא דמסכת גיהנום הוא כמשמעו, בלי שום גוזמות, שמע זאת תלמיד אחד, ונעשה חולה מרוב פחד. לאחר שקם ממשכבו, בא לפני הגאון וספר לו כי נעשה חולה מחמת דבריו. אמר הגאון: אינני מתחרט על מה שאמרת, מתחרט אני רק על שלא הוספתי ואמרת לי כם, שהיסורים שיש לאדם כאן בעולם הזה, מצילים אותו מיסורי הגהינום. ויש להוסיף כאן את דברי הרב ש"ך זצ"ל במכתב: אני מאחל לכבודו שיבריא, אבל היסורים שהיו לו עד עתה, שלא יוותר עליהם, כי זה משהו יקר מאוד בעולם הבא.

ספר "ומתוך האור"

שִׁפְלָא אֶת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׂה הַבְּכוֹר (מח. יד)
ביאר הרב בנימין מנדלזון זצ"ל, מדוע יעקב אבינו שיכל את ידו ולא החליף ביניהם את מקום עמידתם. כי איתא בספרים שהיה פה ויכוח בין יעקב אבינו ליוסף בענין איזה דרך ישרה היא שיבור לו האדם, (בכור לעומת עניו וצדיק). בכך שיעקב שיכל את ידו במקום להזיז את בני יוסף, הוא מלמד אותנו שכשיש ויכוח בין שני בני אדם, אפשר לפעמים להשיג את המטרה בלי לכפות על אחד שיודה בצדקת השני וילך לדרכו.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

ברכת בנימין, רמז לאופן הכנעת היצר הרע
בְּנִימִין זָאב יִטְרֹף בְּפִקְרָא יֹאכֵל עַד וְלַעֲרֹב יִחַלֵּק שָׁלָל (מט)
(כז)
בברכתו של בנימין רומז על אופן הכנעת היצר הרע. הרב אליהו פרנקל זצ"ל מבאר זאת בספרו "אבני אליהו" עפ"י הגמרא (ברכות ה.): לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע (יעשה מלחמה, רש"י), ניצחו מוטב, לא ניצחו יעסוק בתורה, ניצחו מוטב, לא ניצחו, יקרא קריאת שמע, ניצחו מוטב, לא ניצחו יזכיר יום המיתה. התורה נתנה בימין שנאמר: מימינו אש דת למו. בשמו של בני-ימין נרמז אפוא, בן תורה שנתנה בימין. ומה נאמר כאן על בנימין? "בְּנִימִין זָאב יִטְרֹף", על ידי התורה יוכל האדם לנצח ולטרוף את היצר הרע, שנמשל לזאב. ואם לא הצליח האדם לנצח בכך את היצר רומז לו הפסוק "בְּפִקְרָא יֹאכֵל עַד", בפסוק "שמע ישראל", בספר התורה, האות ע של שמע הנה גדולה, וכך גם

אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדַבְּרְךָ (מז. ל)
כתב הספורנו: "אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדַבְּרְךָ", אנכי מצד עצמי אעשה כדברך, בכל כוחי. פירוש, כשיעקב ביקש מיוסף "אל נא תקברני במצרים וכו'" השיב יוסף ליעקב ואמר, אני אשתדל לעשות ככל כוחי, ואם יהיו עיכובים צדדיים שאינם תלויים בי, לא אוכל לחייב אז את עצמי לעשות כדברך. אבל מצידו, אשקיע את כל כוחותי. וזה עיקר גדול בתורה ובעבודת השם, לא עליך המלאכה לגמור, אבל כל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך, עשה. יסוד זה נוכל לראות גם לקמן, (פרק מח פסוק ב') "ויתחזק ישראל וישב על המיטה", ואמר שם הספורנו: לחלק כבוד למלכות כפי האפשר לו אז. והיינו שלא אומר האדם, הן אין לי יכולת לבצע את המשימה, ולכן לא אעשה מאומה, לא, אל יגיד כך. אלא יקיים את "ויתחזק ישראל וישב על המיטה", וכפי שמסביר הספורנו: כפי שאפשר לו אז. נכון שהינך חלש מאוד, ואין לך כוח לעמוד ולהשתחוות כפי שעשית קודם לכן, אבל להתחזק ולשבת על המיטה אתה יכול, וא"כ תעשה לפחות כך. כי הכלל הוא, שלא דורשים מהאדם יותר מכפי יכולתו, אבל את מה שבכוחו לעשות, הוא צריך לעשות, ובשלמות.

רב זילברשטיין בספרו "ברכי נפשי"

ימיו של האדם באים לעתיד בחשבון
וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת (מז. כט)
שואל הזוהר הקדוש מהו "וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת", ימי משמע לשון רבים, וכי כמה ימים האדם מת, הלא ביום אחד וברגע אחד אדם מת, והיה צריך לומר ויקרב יום ישראל למוות. אלא מתרין הזוהר: כשרוצה הקב"ה לאסוף אליו רוח האדם, כל אותן הימים שנתקיים האדם עלי אדמות, קרבים לפני הקב"ה ונכנסים בחשבון. אשרי חלקו של האדם שכל ימיו קרבו לפני המלך בלא חרפה ובושה, ולא נדחו אחד מהם, ולפיכך כתיב בצדיקים 'קריבה' לפי שמתקרבים ימיהם לפני מלך בלי בושה, אוי לרשעים שלא כתיב בהם 'קריבה', כי איך יתקרבו ימיהם לפני המלך שימיהם מלאים בחטאים. וזו שאומר "וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת", לשון רבים דאין מדברים כאן על יום המיתה, אלא קירוב הימים לפני הקב"ה לחשבון.

ספר "אוצרות התורה"

מעלת היסורים
ויתחזק ישראל וישב על המטה
"המטה" הרי זה רמז ליסורים, אומר ה"הלוח ארז", ומי שמקבל את היסורים באהבה, הריהו מתחזק בהם. יעקב

הלכה: כבוד אב ואם **קיום מצות כיבוד ע"י שליח**

כתב השו"ע (יו"ד ס' ר"מ ס"י) ויצווה לאחרים לנהגם כראוי. ובפסקים ותשובות (אות לו) כתב: ומדין זה הוכיחו האחרונים ששייך לקיים מצות כיבוד אב ואם ע"י שליח, ויכול לשכור לצורך כך אפילו גוי שיטפל בצרכיהם, אע"פ שאין שליחות לגוי, מ"מ עיקר המצוה היא התוצאה שיקבלו כל מה שצריכים, ואין צריך בזה דיני שליחות. אכן בוודאי ראוי שיטרח בכבודם בעצמו, כי הלכה פסוקה היא שמצוה בו יותר מבשלוחו, ואפילו אם הבן תלמיד חכם ראוי שימשם בעצמו. ואם קשה לבן לשהות הרבה במחיצתם, כגון שדר בעיר אחרת יכול לצאת ידי חובת המצוה ע"י שליח, ונכון שישלם לשליח דמי טירחה, אע"פ שהשליח מסכים לעשות בחינם, כי יש סוברים שאם משלם דמי טרחה נחשב כאילו הוא עצמו קיים המצוה.

ספר פסקים ותשובות

פתגם: התקוה אינה אשליה, אך התכונן לגרוע ביותר
ספר "שמחלה"

חקירה: מסיח לפי תומו

עדות, וחכמים סילקו ממנו החסירון, או נאמנות נפרדת
(שו"ת חתם סופר אה"ע ח"ב קלא ד"ה ואבע"א: אינו עדות. צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה תקנת חכמים סד: סילוק החסירון או תקנה נפרדת)
ספר "קובץ יסודות חקירות"

סגולה לפרנסה

רבי מאיר מפרמישלן היה אומר: כל אימת שחסידיים מתכנסים יחד, לוגמים משקה ואומרים זה לזה לחיים, הרי זו סגולה טובה לפרנסה, שכן כשהיהודים (שתי היודין שבמילה לחיים) מתפזרים איש לביתו, נשאר מ'לחיים' לחם.
ספר חזקוני חלק ד' (דף פה)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, ששה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, פייגא אולגה בת ברנה זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

האות ד במילה אחד, וזהו **עד** בבוקר יאכל, ינצח האדם את היצר הרע ע"י **"עד"** על ידי קריאת שמע. וזהו שאומרת הגמרא: ניצחו מוטב, לא ניצחו יקרא קריאת שמע. אם למרות כל זה לא הצליח האדם לנצח את יצרו, אזי, **"וְלַעֲרֹב יִחַלֵּק שָׁלָל"**, הערב רומז ליום המיתה, שמיתת האדם נקראת בפי חז"ל **"שקעה שמשו"**, האדם יזכיר לעצמו את יום המיתה, ובכך ילחם ביצרו, אז כבר בודאי, יצליח להכניעו, ו"יחלק שָׁלָל"

ספר "ומתוק האור"

השפע והברכה שמביאים הצדיקים לעולם

וַיִּכְפּוּ אֹתוֹ מְצָרִים שְׁבָעִים יוֹם (נ. ג)

היה רב משה רזנשטיין זצ"ל מראה בפסוק זה עד כמה הטיבה נוכחותו של יעקב אבינו למצרים הטמאה. שעצם נוכחותו גרמה להפסקת הרעב ולהפרות מימי הנילוס. רואים עד כמה מיטיב אדם גדול וצדיק לבני דורו בעצם נוכחותו בעולם. עורר רבי משה עד כמה דבר זה רחוק מחושינו, כמה רחוקים אנו מהאמונה הפשוטה הזאת שכל השפע בעולם הוא בזכות הצדיקים שהרי יוסף הצדיק למרות שהוא ה'משביר', בכל אופן לא היה בכוחו לבטל הרעב, רק לכלכל את מצרים שנתיים ימים של רעב. ואילו יעקב אבינו תיכף שבא למצרים כלה הרעב, וחמש שנות רעב בטלו בזכותו. איזה רגש יש לנו כלפי עשיר התורם מהונו עשרות מיטות לבית החולים, הלא נשבתו ונפארו, ואילו הצדיק שבעיר, הלא זכותו מגינה עוד יותר, כי היא מונעת מראש שלא יהיו חולים שיצטרכו לאותם מיטות, ואנו לא יודעים להיות מלאי הכרת הטוב להכיר טובתם של הצדיקים, עד כמה צריך להתחזק באמונת חכמים.

ספר "לתתך עליון"

מבחן המעשה, במעשה הנגר ממנו

וַיַּעַשׂוּ בְנָיו לוֹ כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּה (נ. יב)

אם עושים איזה דבר ומסופקים אם הוא דבר טוב או לא, דהיינו אם עשיית הדבר היתה לשם שמים או משום יוהרא ופניות שהוא מצד היצר, אפשר לבחון הדבר במה שנצמח ממעשה זה. אם נצמח ממנו דבר מצוה, הרי ראייה שהמעשה הקודם היה גם כן טוב, שהלא הובטחנו מחכמי המשנה (אבות ד. ב) שמצוה גוררת מצוה, ואם ח"ו נצמח ממנו עבירה, הרי ראייה מזה שכמו כן היה המעשה הראשון, כי פעולת העבירה גוררת עבירה. וזהו הרמז בכתוב: **"וַיַּעַשׂוּ בְנָיו לוֹ"**, בדרך שאלה, מנין שמעשה בניו הוא לו, לשם אביהם שבשמים, ומתוך: **"כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּה"**, כלומר אם יצא מזה דבר מצוה **"כאשר צוה"** השי"ת, אז יש ראייה למפרע על המעשה הקודם שהיה גם כן לנחת רוח להשי"ת.

ספר "עלים לתרופה"

